

УДК 658

Мостова А. Р.

здобувач вищої освіти
обліково-фінансового факультету,

Лобачева І. Ф.

к. пед. н., доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Оборотні активи є одним з елементів ресурсного потенціалу організації та призначені для забезпечення безперервного процесу господарської діяльності, які споживаються одноразово для отримання майбутньої економічної вигоди. Ефективне управління оборотними активами – один з основних факторів забезпечення сталого функціонування і розвитку будь-якого підприємства.

Комплексний економічний аналіз оборотних активів має для торгівлі особливого значення, оскільки відображає вплив оборотних активів на перспективи розвитку підприємств торгівлі. Оборотні активи (ОА) торгових організацій забезпечують реалізацію соціально - економічних цілей торгівлі, відрізняються багатофункціональністю і переважанням в складі активів підприємств торгівлі. Отже, оборотні активи є найважливішим об'єктом комплексного економічного аналізу.

Дослідженню проблем економічного зростання оборотних активів підприємства розглядалися у наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених економістів, таких як: Н.С.Дзензелюк, Ю.М.Тарасова, О.П.Зайцева, Б.А.Шахманова, В.Г.Когденко, В.Н.Халезов та ін.

Метою дослідження було проаналізувати розвиток теоретичних і методичних аспектів комплексного економічного аналізу оборотних активів торговельних організацій в сучасних умовах.

Наявні методичні підходи до аналізу ОА торгових організацій не відповідають сучасним вимогам, необхідним для вдосконалення обліку та прийняття управлінських рішень. У зв'язку з цим, одним з актуальних завдань організацій торгівлі є розвиток, вдосконалення і впровадження методики комплексного економічного аналізу оборотних активів в процесі господарської діяльності [1, с.63].

В умовах конкурентного середовища акт купівлі – продажу повинен бути вигідним і для продавця, і для покупця, як з економічної позиції, так і з соціальної. Виходячи з цього, необхідно оцінити не тільки економічну ефективність діяльності організацій торгівлі, а й соціально - економічну. Даний аспект діяльності торгових організацій, хоча і визначається, але найчастіше лише формально, без подальшого використання в конкретних методиках. Отже, потрібно поглиблення досліджень в області аналізу оборотних активів торгових організацій.

Основною метою комплексного економічного аналізу активів торговельних організацій є своєчасне виявлення та усунення недоліків управління оборотними активами з використанням моделі руху оборотних активів, а також знаходження резервів для підвищення ефективності використання оборотних активів [2].

В умовах ринкової економіки до проведення аналізу слід визначити відповідні оборотні активи, використовуючи індексний метод перерахунку. В ході аналізу, перш за все, дається загальна оцінка змін в складі та структурі оборотних активів торговельних організацій. На даній стадії аналізу формується початкове уявлення про оборотні активи, виявляються зміни у їх складі. Так, організації торгівлі, як правило, мають високу питому вагу товарних запасів.

На фінансове становище організації торгівлі, її ліквідність і платоспроможність безпосередньо впливає швидкість обертання оборотних активів в реальні гроші. Необхідно відзначити, що чим нижче швидкість обороту оборотних активів торговельних організацій, тим більша потреба у фінансуванні. Отже, керуючи оборотними активами, торгові організації отримують можливість залежати від зовнішніх джерел фінансування і підвищити свою ліквідність.

В економічному аналізі ефективність використання оборотних активів характеризується їх оборотністю [2]. Під оборотністю розуміється тривалість проходження активами окремих стадій звернення. З метою підвищення якості комплексного економічного аналізу оборотних активів, необхідно оцінити оборотність оборотних активів, що беруть участь в реалізації соціальної функції торгівлі, які мають істотне значення для торгових організацій.

Для регулювання оборотних активів торговельних організацій і підвищення ефективності їх використання необхідно оцінити значущість мотивації в комплексному економічному аналізі. У середині кожної торгової організації необхідний механізм стимулювання працівників у прискоренні оборотності оборотних активів. Оборотність оборотних коштів відображає ефективність їх використання і є найважливішою характеристикою ділової активності менеджерів організації.

Показники оборотності оборотних активів: [3, с.242].

1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів (показує число оборотів, яке здійснюють оборотні активи за розрахунковий період: рік, півріччя, квартал.

$$K \text{ оборот ОА} = \frac{\text{Виручка}}{\text{Середня величина ОА}}$$

2. Тривалість 1 обороту оборотних активів (показує, за скільки в середньому днів відбувається 1 кругообіг оборотних коштів.

$$D \text{ оборот ОА} = \frac{\text{Тривалість оборот. періода}}{K \text{ оборот ОА}}$$

Одним із напрямів удосконалення методики комплексного економічного аналізу оборотних активів торговельних організацій є імітаційне моделювання руху оборотних активів. Ефективність методу імітаційного моделювання полягає у взаємозв'язку натурально - речових та грошових потоків в кругообігу оборотних активів торговельних організацій. Отже, методика комплексного економічного аналізу оборотних активів, дозволяє підвищити ступінь обґрунтованості управлінських рішень в організації торгівлі.

З вищесказаного випливає, що в ринковій економіці особливу роль відіграє комплексний економічний аналіз оборотних активів, який є основою господарської діяльності організацій торгівлі. В періоди економічного спаду саме торгова галузь стає рушійною силою розвитку економіки: торговельні підприємства першими виходять з кризи та починають накопичувати капітал, який потім інвестується у виробництво та інші сфери діяльності [3, с. 543]. При цьому комплексний економічний аналіз дозволяє приймати найбільш раціональні управлінські рішення, необхідні для підвищення ефективності господарської діяльності організацій торгівлі в Україні.

Таким чином можна сказати, що ретельний аналіз ефективності оборотних активів є основою фінансової політики управління оборотним капіталом того чи іншого підприємства, спрямованої на забезпечення компромісу між ризиком втрат ліквідності та ефективністю його діяльності.

Список літератури

1. Зайцева О.П., Шахманова Б.А. формування релевантної інформації про дебіторську заборгованість взаємопов'язаних торгових організацій // Економічний аналіз: теорія і практика. - 2016.- №.12.- С. 57 - 66.

2. Дзензелюк Н. С., Тарасов Ю. М. Теорія синтезу і практика впровадження систем управління запасами: основні проблеми та шляхи їх 10 дозволу // Управління економічними системами: електронний науковий журнал. - 2017. - № 4.

3. Когденко В.Г. Методологія і методика економічного аналізу в системі управління комерційною організацією: Монографія М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2018. - 543 с.

УДК 658.014.1

Юхман Я. В.

старший викладач кафедри економіки
підприємства та інвестицій,

Національний університет «Львівська політехніка»

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ СТОХАСТИЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Зростання рівня активної інтенсивності розвитку науково-технічного прогресу, підвищення вимог до якості продукції та послуг, мінімізація витрат, підвищення споживчого попиту на інноваційні продукти та інше, всі ці фактори висувають жорсткі вимоги до діяльності та системи управління вітчизняними промисловими підприємствами.

Питаннями формування адаптації системи управління підприємствами в умовах стохастичної невизначеності займалися такі науковці, як: Кузьмін О. Є. та Мельник О. Г. [1], Мельник К. М. [2], Мозенков О. В. [3], Проценко В.М. [4], Прохорова В. В. та Чобіток В. І. [4,5] та ін.

Більшість реальних вітчизняних процесів у виробництві є процесами «із запізненнями», відповідно це призводить до неможливості здійснення якісного управління підприємствами.

Сучасні умови функціонування характеризуються істотною складністю, нестаціонарністю і нелінійністю, що впливають на формування системи управління вітчизняними підприємствами. Крім того, на діяльність підприємств істотно впливають неконтрольовані зовнішні впливи, в більшій своїй частині неконтрольовані. Все це в сукупності з запізненням призводить до того, що традиційні системи управління не дозволяють отримати необхідну якість цих процесів та досягти оптимальних результатів.

До теперішнього часу розроблений ряд методів і рекомендацій щодо поліпшення якості системи управління промисловими підприємствами. Однак далеко не всі з них враховують реальні умови роботи промислових підприємств, що пов'язані з невизначеністю, нестаціонарністю їх параметрів. Застосування адаптації в системі управління промисловими підприємствами дозволяє врахувати реальні умови роботи промислових підприємств, що істотно покращить якість їх управління.

Забезпечення високих динамічних показників якості в системі управління промисловими підприємствами може бути досягнуто за рахунок застосування адаптивно-орієнтованого напрямів, які б виконували функції адаптивної ідентифікації змінних параметрів для оптимізації системи регулювання і адаптації промислових підприємств до непередбачених мінливих факторів впливу.

Однак в даний час не здійснено синтез адаптивно-орієнтованого управління промисловими підприємствами, відсутня методика синтезу і розрахунку адаптивних показників які є підґрунтям до формування адаптивно-орієнтованої системи управління. Також не розроблено універсальні рішення щодо формування адаптивно-орієнтованих систем управління промисловими підприємствами, що враховують їх специфіку.